

Universitätsbibliothek Wuppertal

**DIONYSII || LAMBINI MON-||STROLIENSIS RE-||GII
PROFESSORIS,|| IN || Q. HORATIVM FLACCVM EX FIDE
ATQVE || AVCTORITATE COMPLVRIVM LIBRORVM
MANV-||scriptorum à se emendatum, et aliquoties
recogni-||tum, ...**

Horatius Flaccus, Quintus

Frankfurt/Main, 1577

Ode 28

Nutzungsrichtlinien Das dem PDF-Dokument zugrunde liegende Digitalisat kann unter Beachtung des Lizenz-/Rechtehinweises genutzt werden. Informationen zum Lizenz-/Rechtehinweis finden Sie in der Titelaufnahme unter dem untenstehenden URN.

Bei Nutzung des Digitalisats bitten wir um eine vollständige Quellenangabe, inklusive Nennung der Universitätsbibliothek Wuppertal als Quelle sowie einer Angabe des URN.

[urn:nbn:de:hbz:468-1-1066](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:468-1-1066)

A Ode 28.

Inducitur Archytas nauæ cuidam respondens, omnibus esse moriendum, oransque: ne se insepultum iacere patiat: sed corpori suo terram, aut arenam iniiciat.

TE maris, & terræ, numeroque carentis arena

Mensorem cohibent, Archyta,
Pulueris exigui prope littus parua Matinum

Munera: nec quicquã tibi prodest
Aërias tentasse domos, animoque rotundum
Percurrisse polum morituro.

Occidit & Pelopis, genitor, coniuua deorum:
Tithonusque remotus in auras:

Et Iouis arcanis Minos admissus: habent-

B Tartara Pãthoiden iterum Orco (que
Demissum: quãuis clypeo Troiana refixo
Tempora testatus, nihil ultra

Nervos, atque cutem morti concesserat a-
Iudice te, non sordidus auctor (træ,

Naturæ, verique: Sed omneis una manet
Et calcanda semel via leti (nox:

Dant alios Furia toruo spectacula Marti
Exitio est auidis mare nauis.

Mista senum, ac iuuenum densentur funera nullum

Sæua caput Proserpina fugit.
Me quoque; deuexi rapidus comes Orionis
Illyricis Notus obruit undis.

At tu naua vagane parce malignus, a-
Osibus, & capiti inhumato (rena

C Particulam dare, sic, quodcumque minabitur Euris

Fluctibus Hesperis, Venusina
Plectatur silua te sospite: multaque merces,

Vnde potest, tibi defluat æquo
Ab Ioue, Neptunoque; sacri custode Tarëti.

Negligis immeritis nocituram
Postmodo te natis fraudem committere

Debita iura, vicisque; superba (forsan,
Te maneat ipsum. precibus non linquar

inultis:

Tæque piacula nulla resoluent.

Quanquam festinas: non est mora longa:
licebit

Iniecto ter puluere curras.

TE MARIS, ET TERRÆ] Archytas Tarentinus ita fuit philosophus, & geometra, vt à reip. administratione tamen non abstinuerit, quem admodum declarat pulcherrima illa Platonis ad eum epistola.

COHIBENT] continent & coercent te, qui uiuus maria & terras dimensus es, cælumque adeo ipsum mente & animo percurristi.

PVLVERIS EXIGVI PARVA MVNERA] paulum pulueris: non tantum terræ, quantum satis sit ad totum corpus tuum contegendum.

PROPE LITTVS MAT.] in Apulia. Ode 2. lib. 4. *Ego apud Matina more, modoque, &c. Carmina fingo.*

NEC QVICQ. TIBI PROD. &c.] nec quicquam tibi adiuuenti attulit ad mortem effugiendam, quod in rerum caelestium cognitionem plurimum studij, operaque contulisti, calique magnitudinem mente peragrasti, cum esses omnino moriturus. Phauorinus apud Aulum Gellium lib. 10. hæc de Archyta, Αρχύτας Ταραντίνος φιλόσοφος ἀμα καὶ μηχανικός ἀνέποιος παλαιστράτης ἔξυλίνῳ περὶ μένῳ, ἧς εἶπο τε καθίστιεν, ἐκ ἐπ' ἀνίστατο. μέγιστος γὰρ τῶν * cetera desunt apud Aulum Gell. id est, Archytas Tarentinus cum philosophus simul & machinarum opifex esset, columbam ligneam effecit volentem: quæ si quando consideret, non amplius surgebat.

OCIDIT ET PELOPIS] responsio est Archytæ. Pelopis genitor est Tantalus. de quo pluralib. 1. Saty. 1. Quid mirum est (inquit Archytas) me mathematicum, & philosophum, mortuum esse: mortuus est & Tantalus coniuua Deorum: Tithonus quoque Auroræ coniux ex hominum numero sublatus est, aliique præstantissimi viri mortem obierunt. Plutarchus ἐν τῇ παραμυθῆτι πρὸς Ἀπολλῶν. scribit, Antimachum poetam mortua sibi vxore Lyda, quam vehementer amabat, scripsisse elegiam quamdam ad consolandum & leniendum marorem suum: in qua calamitates Heroicas colligebat, malis alienis suum casum, ac dolorem leuare ac minuere studens. Est autem vnum hoc quoque ex iis, quæ in consolationibus adhibere & vsurpare solemus, si quem magnum & præstantem virum, cui similis calamitas, atque ei, quem consolari volumus, acciderit, proferre possimus. Eo argumento vsus est Seruius Sulpicius ad consolandum M. Tullium Cicer. de obitu filia. Primùm enim ostendit, vrbeis antiquissimas, & florentiss. funditus esse deletas, deinde viros clarissimos interiisse. sic Seruius. *Quæ res mihi non mediocrem consolationem attulit, volo tibi commemorare, si forte eadem res tibi minueret dolorem possit. Ex Asia rediens cum ab AEgina Megarâ versus nauigare, cæpi regiones circumcircâ prospicere. post me erat AEgina, ante Megara, dextra Piræus, sinistra Corinthus: quæ oppida quodã tempore florenti-*

70
A florentissima fuerunt, nunc prostrata, & diruta ante oculos iacent. Cæpi egomet mecum sic cogitare: Hem nos homunculi indignamur, si quis nostrum interit, aut occisus est, quorum vita breuior esse debet, cum vno loco tot oppidorum cadauera proiecta iaceant? &c. & M. Tull. ad Torquatum lib. 7. Postremò is vir, veletiam ij viri hoc bello occiderunt, vt impudentis videatur eandem fortunam, si res cogat, recusare. Sic & Achill. iliad. φ. Lycaonē vnum è filiis Priami mortem deprecantem, pretiumque salutis & vitæ promittentem, hortatur, vt æquo animo mortem ferat: cæsum esse Patroclum illo multo meliorem: se quoque eximia corporis statura, & pulchritudine præditum, Æaci & Thetidis filium, vel manè vel meridie, vel vesperi moriturum. sic ille. *Αλλά φίλος θάνε και σὺ, πῆ ὀλοφύρεαι αὐτως? Κατθανε και Πάτροκλος, ὁπερ σὸ πολλὸν ἀμείνων. Οὐκ ὀράας οἶος κἀγὼ καλὸς πὲ μίας π, Πατρὸς δ' εἰμ' ἀγαθοῖο, θεὰ δὲ μ' ἐξίνατο μήτηρ. Ἀλλ' ὅππῃ καί μοι θάνατος, και μοῖρα κραταιή εἴσεται, ἢ ἦώ, ἢ δειλῶ, ἢ μέσον ἡμαρ, &c.* Atq; hoc eodē mortis solatio nos vti iubet Lucret. lib. 3. ostendens, Æneam, Xerxem, Scipiones, Homerum, & innumerabiles alios clarissimos viros de vita decessisse. **Hoc etiam tibi tute interdum dicere possis, Lumina sis oculis etiam bonus Ancu' reliquit: Qui melior, quam tu, multis fuit improbe rebus: Inde alij multi reges, rerumque potentes, Occiderunt, magnis qui gentibus imperitarunt.** & apud Virgil. lib. 10. Æneid. Iupiter Herculem ob imminentem, & propinquum Pallantis interitum, ingemiscentem, his verbis solatur. *Stat sua cuique dies: breue & irreparabile tempus Omnibus est vita: sed famam extendere factis, Hoc virtutis opus. Troia sub mœnibus altis Tot nati cecidere Deum: quin occidit vna Sarpedon, mea progenies, etiam sua Turnum Fata vocant, metâsque dati peruenit ad eni.* Postremò Horatius duobus locis pro eo, quod est, mori, posuit, ire, aut decidere, quò Æneas, quò Numa, quò Ancus, & ceteri, Ode 7. lib. 4. *Nos, vbi decidimus Quopius Æneas, quò Tullus diues, & Ancus, &c.* & epist. ad Numicium lib. 1. *cum benè notum Porticus Agrippa, & via te conspexerit Appi: Ire tamen restat, Numa quò deuenit, & Ancus.*

TITHONVSQVE REMOTVS] Ode 16. **C** lib. 2. *Longa Tithonum minuit senectus.*

ET IOVIS ARCANIS MINOS] Hom. ὀδ. τ. de Minoë τοῖσι δ' ἐνὶ Κνωσσοῦ μεγάλη πόλις, ἐνθαπὲ Μίνως Ἐνέωρος βασιλεὺς Διὸς μεγάλης ὀαριστός. i. In his autem Cnossus, vrbs magna, in qua Minos regnavit, qui cum magno Ioue sermones habere solebat. & Plato in Min. cum multa alia de hoc tradat, qualia sunt, Minoëm fuisse à Ioue eruditum atque institutū, & nono quoque anno cum eo versari & sermones conferre solitum: tum illos Hom. versus profert, eorūque sententiam explicat.

PANTHOÏDEN.] Pythagoram significat, qui παλιγγενεσίαν illam, & μετεμψύχωσιν in seiplo confirmans, dicebat se Euphorbum fuisse Panthoi filiū: de quo Hom. iliad. π. Πανθίδης Εὐφορβος, ὃς ἠλικίῳ ἐκέκασο Εγγυχίδ' ἰπποσύνη τε, πόδες σὶ τε κερπαλίμοισι. Nam Pythagoras quidem (vt scribit Pausan. Corinth.) Mnesarchi fuit filius, Euphronis nepos, Hippasii pronepos.

QVAMVIS CLYPEO TROIANA, &c.] id est, quamvis detracto è poste templi Euphorbi clypeo testatus se Troianis temporibus Euphorbum fuisse, nihil præter corpus interire sibi persuaserat. Diogenes Laërtius hos versus ait se in hanc de Pythagora fabulam luisse.

*Τὰς φρένας ἦν ἐδέχης τὰς Πυθαγόρα νοῆσαι:
 Ἀσπίδος Εὐφορβὸν βλέπον ἐς ὀμφαλοῖον.
 Φησὶ γὰρ, ὅπως ἔχον ἡμῖν παρῶν βροτῶν: ὃς δὲ
 Ὅττ' ἔκ' ἦν, φάσκει: ὅστις ἔλω, ὅτ' ἔλω? id est.*

Pythagoræ penitus si vis cognoscere mentem, Euphorbi scutum conspice Panthoïda. Quondam, inquit, fui homo hic. qui cum haud erat, ipse fuisse.

Sedicit: viuus, dic mihi, qualis erat? Interpres autem Sophoclis de Pythagora mihi videtur quædam scripsisse digna, quæ huc ascribantur. *Πυθαγόρας καθεῖρξας ἑαυτὸν ἐν Ἰσοργίῳ, λογοποιεῖν ἐκέλευσε τὴν μητέρα, ὡς πεθνηκώς εἴη, και μετὰ ταῦτα ὀπθάνεις, ἀπὲρ παλιγγενεσίας, καὶ τῶν κατ' ἄδῃ πνὰ ἐπεραπέυετο, διηγόμενος πρὸς τὸς ζῶντας ἀπὲρ τῶν ὀκείων, οἷς ἐν ἄδῃ σωπεπύχεται ἔλεγε. ἔξ ὧν ποιῶν τῶ ἑαυτῶ δόξαν ἀπεβήκει, ὡς πρὸς μὲν τῶν τρωϊκῶν Διδαλίδης ἦν ὁ Ἑρμῆς, εἶτα Εὐφορβος, εἶτα Ἑρμόδημος, εἶτα Πύθιος ὁ Δῆλιος, εἶτ' ἐπὶ πᾶσι Πυθαγόρας.* id est, Pythagoras cum se in loco quodam subterraneo conclulisset, iussit matrem hunc de se sermonem vulgare, se mortuum esse: Postea autem cum sese in conspectum hominum retulisset, quædam de palingenesia, id est, iterata quædam origine, & de iis rebus, quæ sunt apud inferos monstri similia, prædicabat: verba faciens apud eos, qui viuebant de eorum propinquis: quibuscum se apud inferos locutum & congressum esse dicebat. ex quibus hanc sibi hominum de ipso opinionem comparavit, se fuisse ante Troiana tempora Æthalidem Mercurij filium, deinde Euphorbum, deinde Hermotimum, deinceps Pythium Delium, postremò Pythagoram. similia quædam scribit interpres Apollon. in argonaut. lib. 1. *πυθαγόρας δὲ ἐν τῷ μεταλλοῦδασι τὰς ψυχὰς, καὶ παρεισδύνει εἰς ἔπερα σώματα φησὶν ὅπ' γένοιτο Ἑρμῆς υἱός, και Σαμίας ἐπαίρας, και πυθαγόρας.* id est, Pythagoras in eo quò animæ immutantur, & migrant in alia corpora, dicit se fuisse Mercurij & meretricis cu-

F iusdam Samiæ filium, & Pythagoram.

REFIXO] id est, detracto. vt epist. ad Loll. 2. lib. 1. *Sub duce, qui templis Parthorum signa refixit.* & Od. 17. epod. *Refixa cælo deuocare sidera.*

NON SORDIDVS AVCTOR NATVRÆ, &c.] id est, qui rerum omnium occultarum naturas, & causas studiosissimè exquisierat, quiq; in vero inueniendo plurimum studij posuerat, ex iisque rebus magnam sibi auctoritatem compararat. scripserat autem lib. de natura, vt tradit Laërt. sic infra Od. 15. epod. *Nec te Pythagora fallant arcana renati.*

SED OMNEIS VNA MANET NOX.] vt sententia hæc verissima est, ita à scriptoribus admodum frequentata. Horat. supra Od. 4. *Pallida mors æquo pnsat pede pauperum tabernas, Regumq; turreis.* & Od. 14. lib. 2. *Eheu fugaces Postume, Postume, Labuntur anni, nec pietas morum, &c.* quæ

A quæ sequuntur. & Od. 3. eiusdem: *Omneis eodem cogimur: omnium Versatur urna.* & Od. 18. eiusd. *aqua tellus Pauperi recluditur, Regumque pueris.* & Od. 3. lib. 2. *Divésne prisco natus ab Inacho, Nil interest, an pauper & infima De gente sub dio moréris Ultima nil miserantis Orci.* & Od. 1. lib. 3. *aqua lege necessitas Sortitur insignis & imos.* & Homerus *iliad. 3. Μοῖραν δ' ἔπειτα φημι πεφενγμένον ἔμμεναι ἀνδρῶν Οὐ κακόν, ἰδὲ μὲν ἐδιδόν, ἔπειτα τὰ φρόσιτα γένεται.* Parcam autem neminem effugere posse dico, neque malum, neque bonum, postquam semel natus sit. & Pindar. *ιδμ. εἰδ. ἔκταθ' ἀσχομεν γὰρ ὁμῶς ἀπαντες, Δάμμεν δ' αἴσος.* id est, Omnes enim similiter morimur. Parca autem non cernitur. & Lyfias *ἐν ἐπιταφίῳ τοῖς κορινθίων βουταῖς. ὡς τὴν δαίμονα, ἢ πάλαι προσεδόκωμεν πιστεύουσαι, ὑπὲρ τῶντων νῦν ἀχθεδαί, ἢ λίαν ἔτω βαρέως φέρειν, ὅτι τὰς τῆς φύσεως συμφοραῖς, ὁπταμένους ὅτι ὁ θάνατος κοινός, καὶ τοῖς χιρίσσι, καὶ τοῖς βελήσσι? ἔτε γὰρ τὸς πονηρῶς ὑπερορῶ, ἔτε τὸς ἀγαθῶς θαυμάζω: ἀλλ' ἴσον ἑαυτὸν παρὲξ πᾶσι.* id est, Quare quid oportet quæ nos olim mala expectabamus, ut nobis euentura, iis nunc angustia, aut ita graviter ferre naturæ calidius adversos, cum sciamus, mortem esse deterrimis, & præstantissimam communem? Nam neque improbos despicit, neque bonos admiratur: sed sese omnibus æqualem præbet. Iterum Horat. Saty. 6. lib. 2. *neque villa est, Aut magno, aut parvo leibi fuga.* & Propert. lib. 3. eleg. 16. *Sed tamen huc omnes, huc primus, & ultimus ordo, Est mala, sed cunctis ista tenenda via est.*

B Nox] id est, mors. sic Catull. *Nobis cum semel occidit brevis lux, Nox est perpetua una dormienda.* Nam ut lux pro vita à scriptoribus usurpatur (M. Tull. pro Rosc. Amer. propter quos hanc suavisimam lucem aspexeris, eos indignissime luce privare? & lib. 4. accus. de signis, *cur piratis lucis usuram tam diuurnam dedisti?*) ita nox, & tenebræ pro morte. iterum Catull. *At vobis male sit mala tenebræ Orci, quæ omnia bella denoratis.* & supra Hor. Ode 4. *Iam te premet nox, fabuleq; manes.* in tribus lib. antiquis reperi scriptum, *sed omneis una manet mors.*

MANET] id est, una omnibus nox imminet, una mortis necessitas omneis expectat, omneis exceptura est.

C **DANT ALIOS FURIÆ**] significat à Furiis bella conflare, & furiosorum esse armis decertare. Itaque apud Virgil. lib. 7. *Æn.* Iuno bellum conflare inter Latinos & Troianos cogitans, Alecto ab inferis euocat, ut hoc negotium conficiat. sic Virg. *Hæc ubi dicta dedit, terras horrenda petiuit: Lucrificæ Alecto dirarū ab sede sororū, Infernisq; ciet tenebris: cui tristia bella, Iræq; insidiæq; & crimina noxia cordi.* hoc igitur dicit non obscure. alij in acie occidunt, alij naufragio pereunt. cod. Tornes. habet, *Exitio est avidum mare nautis.* fortasse non male. ut Od. 29. lib. 3. *Addant anaro diuitias mari.* ego tamen sequor alteram scripturam, & vulgatam.

DENSENTVR] sic in cod. Tornes. & trib. aliis scriptum est, *densentur*, inquam, non ut in vulgaris *densantur*. quo verbo vltus est Lucret. non semel, *densentur* autem, id est cumulantur, exaggerantur.

επασσύτεροι κείνται οἱ γέροντες καὶ οἱ νέοι.

D **NULLVM SÆVA CAPVT PROSERPINA.]** Proserpina mortis & vitæ arbitra est. Martial. ad Lucinum quendam: *Non omneis fallis: scit te Proserpina canum: Personam capiti detrahet illatuo.* Et apud Virgil. lib. 4. *Æn.* extr. Cum Didō magno cum cruciatu, & longo tractu temporis moreretur, quia ei, utpote ante diem morienti, Proserpina nondum *stauum vertice crinem Abstulerat, Stygiôque caput damnauerat Orco,* deuolat Iris è cælo, quæ eam corpore exsoluat. & Satyra. 5. lib. 2. Tiresias cum Vlyff. pauca locutus à Proserpina retrahitur, *sed me* (inquit ille) *imperiôsâ trahat Proserpina, vine, valeq;.* fugit autem hoc loco, cum priorem syllabam habeat productam, temporis præteriti est.

RAPIDVS] liber Faërne, habet *rabidus*. non probo.

O R I O N I S.] Hyrius Neptuni & Alcyonæ filius Tanagræ, quæ vrbs est Bœotia, habitabat: hic cum esset hospitalissimus, Deòsque aliquando liberaliter hospitio accepisset, Iupiter, Neptunus, Mercurius ob eam hospitalitatem, gratiam ei referre volentes, iusserunt, ut quod ei commodum esset, abs se peteret. Ille autem cum liberis careret, neque uxorem ducere vellet tamen, filium petiuit. Tum Dij pellem bouis sibi ab illo immolati comminuerunt, & semine consperserunt. quo facto, monuerunt, ut eam pellem in terra conderet, ac defoderet, & decem post mensibus effoderet. Interea natus est Ourion, ducto nomine ἀπὸ τοῦ ὄρειν, id est, à meiendo. qui paullum immutatis litteris, ὀρίων, Orion speciosioris & honestioris appellationis gratia postea dictus est. is Dianæ, cum qua venabatur, stuprum inferre conatus est. qua re dea irritata scorpium è terra extulit, à quo Orion in talo ictus interiit. Iupiter autem, eum miseratus, in astra retulit. eò fit, ut Oriente Scorpio occidat Orion. Verum Homerus *ὀδυσσ. ε. ε. dicit eum à Diana sagittis esse confixum.* Εὐὸς μὲν ἐν Ὀρτυγίῃ χυσοσθρονος Ἀρτεμις ἀγνή οἷς ἀγανῶις βελέεσσιν ἐπορχομένη κατέπεφνε. Lege Aratum de Orione, & Diana. Horatius lib. 3. Od. 4. *Tentator Orion Diane.* & 13. lib. 2. *Ne curat Orion leones, Aut timidus agitare lyncas.* deuexum autem intellige, vel qui ad occalum vergit, vel qui in decliui cæli parte situs est, siue autem oriatur, siue occidat, tempestates excitat. iccirco Virgilius, nigrum bosum vocat.

AT TV NAVTA VAGÆ.] At tu nauta ne parce malignus particulam arene dare ossibus. & capiti inhumato. terram ossibus & capiti inhumato benignè iniice.

MALIGNVS.] malignus esses si parceres: vel nete in eo malignū præbe, ut parcas. sic loquitur Saty. 6. lib. 2. *Si veneror stultus nihil horum,* id est, si non sum ita stultus, ut aliquid horum venerer, seu precer, & optem. vide annot. ad Od. 13. lib. 3. iam illud *parce dare* huic poetæ vsitatum est: exempli causa. Od. 28. lib. 3. *Parcis deripere horreo Cessantem, &c.* & Sat. 2. lib. 2. *Et nisi mutatum parcis diffundere vinum:* id est, non vult. sic Catullus de nuptiis Pelei. *Nil metuunt iurare, nil promittere parant,*

A *parcunt*, id est, nihil est, quod promittere non audeant. & Titus Liuius lib. 34. *Proinde parce sic fidem ac iura societatis iactare*. iterum Horat. Od. 8. *Parce priuatus nimum cauere*. Malignus idem ferè valet, quod angustus: opponiturque benigno, vt annotatum est ad illum locum epist. ad August. lib. 2. *laudare malignè*.

SIC] lege, quæ suprà diximus de hac particul. Od. 3.

QVOTCVMQVE MINAB.] verbū minandi iunxit casui accusandi, vt epist. ad Celsum. *dic pulchra & multa minantem, Viuere nec rectè, nec suauiter*. & Od. 19. epod. *Minatus vrbi vincula*. sic sæpe M. Tull. vt Tuscul. 1. *Theodoro cum Lysimachus Rex cruce minaretur istis quæso* (inquit) *istà horribilia minitare purpuratis tuis*.

VENUSI. PLEC. SILVÆ] in Venusinas siluas recidat: siluæ Venusinæ luant, &c. sic loquitur epist. 2. lib. 1. *Quicquid delirant reges, plectuntur Achivi*.

TE SOSPITE.] te saluo: te incolumi.

ÆQVO AB IOVE.] æquo, id est, tibi placato, seu fauente, seu non irato. sic epist. ad August. lib. 2. *Æ mecum facit, & Ioue iudicat æquo*.

B **NEGL. IMMER. NOC. POSTM. &c.]** hunc locum in omnibus libris corruptum non leui coniectura ductus emendauit. Nam cum in vno codice Vaticano, & in Iannoct. & in Cleric. Rufard. Nicot. *forfan* pro *fors* & in nonnullis aliis *forset*, reperissem: facile mihi persuasi, illud *forfan*, principio fuisse ascriptum ad explicandā vocem obscuriorem *forset*, seu *forset*, quod idem valet, deinde deleto *forset*, quo & alibi vtitur Horat. in eius locum fuisse substitutum *fors* & verumtamen nequis religiosior me paullo audacior esse diceret, *forfan* quod reperitur in quinque lib. antiq. pro meo iure arripui, ita tamē vt *forset* multo malim. sententia autem huius loci sic restituti non est obscura. *forset*, seu *forfan* non dubitas, aut non vertis religioni culpam admittere, quæ sit etiam tuis liberis immerentibus nocitura. si ita est, debita iura, id est, Iustitia, quæ aliqua ex parte in reciproca perpeffione consistit, & vicissitudo mali, te maneant, id est, tibi impendeant & instent, te excipiant, pœnas denique abs te reptant: vel sic, Hoc idem malum, nempe insepultum esse, tibi eueniat.

IMMERITIS] quia pœna non debet alium quenquam attingere, quam eum, qui culpam commisit. Verumtamen sæpè aliter fit: vt Georg. 1. *Laomedontè & luimus periuria Troiæ* ad quem Virgilij locum, hunc Horatij profert Serui⁹. Tale & illud Oda 6. lib. 3. *Delicta maiorum immeritus lues Romane*. & illud epist. lib. 1. *Quicquid delirant reges plectuntur Achivi*.

POSTMODO] paullo post.

TE NATIS] exte natis.

FRAVDEM] culpam, noxam.

DEBITA IVRA, VIC. SVR.] nunc his, quæ sequuntur, ei malè precatur, si se insepultum relinquat.

VICESQVE SVPERBÆ.] pœnæ reciprocae graues & acerbæ, ἀμοιβαί, τὸ ἀντιπρονόος, talio pœnæ

ultrices: vel pœnæ superbis factis dignæ. Sed Passeratius mauult legi *superbe*, in vocandi casu: adiuuat eum codex vnus manuscr. quem domi habeo, in cuius ora ascriptum est ad hunc locum, *superbe* quia me inhumatum esse fuisisti.

TE MANEANT IPSVM] tibi sint parata, te expectent. M. Tull. cum dandi casu coniunxit Philipp. 2. *cuius quidem tibi fatum, sicut C. Curioni, manet*: sic enim scriptum est in antiq. codice. & Catullus. *Scelestæ, tene? quæ tibi manet vita?* cum accus. Plaut. Mostell. *Meum bonum me, te tuum maneat malum*. & Hor. Od. 13. epod. *Te manet Assarici tellus*, id est, tibi parata, & reseruata est, te expectat. & Od. 16. epod. *Nos manet Oceanus circumuagus*. & Od. 17. *Si tardiora fata te votis manent?* & epist. ad Torquat. lib. 1. *Supremo te sole domi Torquate manebo*. & epist. ad librum suum. lib. 1. *Hoc quoque te manet, vt pueros elementa docentem Occupet extremis in vicis balba senectus*. id est, hoc tibi impendet, hoc tibi euenturum est. & hac Ode paullo antè, *sed omneis vna manet nox*. & Od. 18. lib. 2. *Nulla certior tamen Rapacis Orco sine destinata Aula diuitem manet Herum*. Terent. Phor. *Simul autem non manebat etas virginis Meam negligentiam*. & ita loquuntur Græci: vt Pindarus ἰδμ. εἰδ. 5. τὸ γὰρ πὰρ δικαί γλυκὺ πικροτάτα μένει πλευστή. conuersa ratione dixit Horat. Od. xi. lib. 3. *Quæ manent culpas etiam sub Orco*. id est, quæ etiam apud inferos, vbi pœnas suarum culparum sufferunt, nondum tamen culpæ liberantur: vel ita luunt pœnas, vt culpæ inexpiabiles maneant.

PRECIBVS NON LINQVAT] preces appellat, execrationes, ἀράς vt Od. 5. epod. vel simpliciter accipito. significat autem Deos suis precibus adductos pœnas inhumanitatis ab hoc nauta repetituros, proinde ac si diceret, euentura precatum sum.

PRECIBVS NON LINQVAT INVLTI] Passeratius putabat *inultus* esse reponendum, vt sit hæc sententia: non linquar inultus, ob eas preces, quibus te deuoui.

TE QVE PIAC. NVLLA RES.] nullæ victimæ, nullæ sacrificia, nullæ denique placationes te culpa exsoluent, nec liberabunt, nisi meis ossibus terram inieceris. significat, scelus admissurū nefarium, atque inexpiabile, nisi cadauer suum insepultum repertum, terra iniecta tegat: quod sepulturæ genus erat omnium postremum. Verumtamen qui corpus insepultum reliquerat, neque saltem iniecta gleba sepelicerat, hoc nefas à se admissum, porca præcidanea immolata expiare ac luere poterat, vt docet Festus in voce *præcidanea*, seu *præcidaria agna* & *porca*.

QVAM QVAM FEST.] iterum studet ei blandiendo persuadere, vt humo iniecta corpus suum contegat.

INIECTO TER PVLV. CVR.] tradit M. Tull. lib. 2. de legibus, *humatos propriè dictos esse eos, quos humus iniecta contegeret*, eumque morem à iure pontificali confirmari, quod priusquam in os iniecta gleba sit, locus ille, vbi crematum corpus est, nihil habeat religionis. Et Varro lib. 4. de lingua Latina scribit, quoad quis inhumatus sit, qui

A qui Romæ combustus non est, aut cuius in sepulchrum iniecta gleba non est, eius familiam funestam manere. Et Seruius ad hunc locum Virgil. lib. 6. *Aeneid.* ubi Misenus sepelitur, *Præcipue pius Aeneas*, &c. hæc ascribit. Qui de pietatis generibus scripserunt, primum locum in sepultura esse voluerunt: Vnde cum pontificibus nefas esset cadaver videre, magis tamen nefas fuerat, si visum insepultum relinquerent. Genus autem sepulture fuerat, iniectio pulveris: vnde est, *aut tu mihi terram Inijce*: & Horat. *non est mora longa: licebit Iniecto te pulvere curras.* Idem Seruius ad illum locum eiusd. eod. lib. inops, inhumataque turba, Inopem (inquit) intelligit sine pulveris iactu. Nam Ops terra est. Iniectio autem fieri poterat etiam sine cadavere, nempe quibusdam sacris sollennibus, ex ritu Pontificali. & sepultura inanis tantundem valebat, quantum plena, vt intelligere licet ex ea qua Deiphobus affectus est. Nam nihilo minus eius umbra trauecta est, quamuis ei Aeneas cenotaphium dumtaxat fecerit, id est, tumulum inanem, vt lib. 5. *Aen.* *Tunc egomet tumulum Rhæteo in littore inanem Constitui, & magna manes ter voce vocavi, &c.*

B Horribile autem & formidolosum fuisse veteribus illis iacere inhumatos, cum alij scriptores, tum maxime poetae declarant. Hector quidem apud Hom. *il. x.* iamiam moriturus in magni beneficii loco ab Achylle petit, ne secantibus dilacerandum relinquit: sed patri Priamo potius, matrique Hecubæ sepeliendum, atq; humanandum reddat. Apud eundem Patroclus Achilli in somnis obiectus eum orat, vt se quam primum sepultura afficiat, ne ab introitu, & ostio inferorum excludatur. umbras enim & manes sibi obstare, quominus fluium trajcere possit, ideoque se vagari, & errare per vastas Orci solitudines. verba Patrocli sunt hæc *il. ψ.* *Θάπτε με ὅττι τάχιστα: πύλας Αἰδαο περῆσαι. Τῆλε με εἰργασίη ψυχῆ εἰδωλα κάμνόντων, Οὐδέ με πως μίσγεσθαι ὑπὲρ ποταμοῦ εἴωσι, Ἀλλ' αὐτως, ἀλάλημαι ἀν' εὐρυπυλῆς Αἰδος δῶν.* Ariadna quoque apud Catullum queritur se pro tot in Thesea officiis, ac beneficiis, dilacerandam feris relictum iri, neque iniecta terra tumulatum iri. sic illa: *Pro quo dilaceranda feris dabor, alitibusque Prada, nec iniecta tumulabor mortua terra.* & apud Virgil.

C Palinurus Aeneam orat, vt aut sibi terram iniiciat, aut corpus suum secum tollat per vndas: *Sedibus vt saltem placidis in morte quiescam* (inquit ille.) Denique totum Antigonæ Sophoclis argumentum in eo vertitur, quod Creon Polynicen vetuit sepeliri: soror Antigona eum clam humo contexit: quo in facto deprehensa, suoque ipsius indicio prodita, viua in terram defossa est. & *ὄδυσσ. γ.* Telemacho de Agamemnonis nece quærenti cum alia multa, tum hoc responderet Nestor, si Menelaus Troia reuersus Aegistum Agamemnonis percussorem domi viuum offendisset, neminem illi fuisse mortuo terram iniecturum: sed eum canes & volucreis fuisse discerpturos, ac dilaceraturos, neque vllam e Græciæ mulieribus mortem eius fuisse defleturam. sic Hō. *Εἰζῶσι τ' Αἴγιστον ἐν μεγάροισιν ἐπετραπὴν τρεῖς ἡμέρας ἰὼν Ἐλφός Μενέλαος. Τῶ κέ οἱ ἔδδ' ἄρα πρὸς χυτῶν ὅππ' ἰαίαν ἔχουσαν. Ἀλλ' ἄρα πρὸς καυῆς τε*

καὶ οἰωνοὶ κατέδαξαν κείμενον ἐν μέσῳ ἐκείνῳ Ἀργείοσιν ἰδὲ τοκῆων. qua de re plura dicemus ad Od. 5. epod.

T E R] hic numerus non solum perfectionem quandam significat, sed etiam *μυστηριώδης τῆς ὁδοῦ*, vt diximus supra ad Oden primam.

C V R R A S] nauiges. ex quo cursum etiam in navigatione vsurpant Latini per translationem. M. Tull. offic. 3. *fidem sciat compluribus mercatores ab Alexandria soluisse, nauis que in cursu frumento onustas petentes Rhodum viderit.* Idem de nat. deorum lib. 3. *Dionysius cum fanum Proserpina Locris expilasset, nauigabat Syracusas: isq; cum secundissime cursum teneret, Videtisne (inquit) amici quam bona a Diis immortalibus nauigatio sacrilegis detur?* Idem ad Brutum epist. cuius initium est, *Messalam habes. Itaque in medio Achaico cursu, cum Etesiarum diebus Auster me in Italiam, quasi dissuasor mei consilij retulisset, te vidi Velie.* Hor. Od. 34. huius lib. *nunc retrorsum Vela dare, atque iterare cursus Cogor relictos.* Catull. de nupt. Pel. & Thet. *Illam rudem cursu prima imbuunt Amphitruen.* & crebro Virgil.

AD ICCIVM.

Ode 29.

Mirum quiddam, & monstri simile dicit esse, cum a philosophia studio ad militiam transisse.

I C C I, beatis nunc Arabum inuides
 Gazis: & acrem militiam paras
 Non antè deuictis Sabææ
 Regibus, horribilique Medo
 Nectis catenas, quæ tibi virginum
 Sponso necato barbara seruiet?
 Puer quis ex aula capillis
 Ad cyathum statuetur unctis,
 Doctus sagittas tendere Sericas
 Arcu paterno? quis negat arduis
 Pronos relabi posse riuos
 Montibus, & Tiberim reuerti:
 Cum tu coemptos undique nobileis
 Libros Panati, Socraticam & domum
 Mutare lorice Iberis,
 Pollicitus meliora, tendis?

BEATIS] opulentis.

N V N C A R A B. I N V I D.] Arabia *ἐν δαμάρον*, cinnami, thurisque feracissima. infra Ode 34. lib. 3. *Intactis opulentior Theauris Arabum.* &c. & epist. ad Mæcen. lib. 1. *nec Osia diuinit Arabum liberrimam muto.* Constat autem Augustum hoc tempore Parthis & Arabibus bellum inferre cogitasse.